

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K
DK Danmark

Dato: 2. september 2022
Kontor: Proces- og Insolvensrets-
kontoret
Sagsbeh: Sofie Dahl-Larsen
Sagsnr.: 2022-0030-7799
Dok.: 2545865

Supplerende besvarelse af spørgsmål nr. 1080 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg

Hermed sendes supplerende besvarelse af spørgsmål nr. 1080 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 23. juni 2022. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Peter Skaarup (DD).

Mattias Tesfaye

/

Lisbeth Funck Hansen

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

T +45 3392 3340
F +45 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 1080 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Vil ministeren oplyse, hvorvidt det efter ministerens opfattelse generelt er hensigtsmæssigt at bevare landsretternes bitingsteder herunder bevare det nuværende antal bitingsteder?”

Svar:

Som det fremgår af min besvarelse af 4. juli 2022 af spørgsmål nr. 1080 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg, er det efter de gældende regler i retsplejeloven Domstolsstyrelsen, der fastsætter, hvor landsretternes bitingsteder skal være, og hvilke dele af landsretskredsen der skal henlægges til hvert af dem. Som tilkendegivet i samme besvarelse har jeg det derfor fundet det hensigtsmæssigt at indhente en udtalelse fra Domstolsstyrelsen til brug for besvarelsen af spørgsmålet. Domstolsstyrelsen har i den forbindelse oplyst følgende:

”Domstolsstyrelsen har indhentet bidrag fra Vestre Landsret og Østre Landsret og kan oplyse følgende:

Landsretternes tingsteder (i Danmark) er fastlagt ved bekendtgørelse nr. 1040 af 18. oktober 2006.

Vestre Landsret har hovedtingsted i Viborg og har herudover fem bitingsteder, hvor der behandles straffesager – Aalborg, Aarhus, Kolding, Esbjerg og Sønderborg.

Ved domstolsreformen i 2007 blev antallet af Vestre Landsrets bitingsteder ikke ændret, og der blev alene foretaget enkelte justeringer i områderne for nogle af bitingstederne. Dette var i overensstemmelse med anbefalingerne i Domstolenes Strukturkommission, jf. betænkning nr. 1398/2001, pkt. 13.3.

Ved bitingstederne afholdes hovedforhandlinger i domsmandsager og nævningesager fra den eller de byretter, som hører under bitingstedet. Straffesager uden domsmænd, f.eks. mange færdselssager, behandles normalt ved hovedtingstedet i Viborg.

For landsretten indebærer ordningen med bitingsteder, at landsdommere og retssekretærer (der alle har normalt arbejdssted i Viborg) i som udgangspunkt en uge ad gangen i stedet behandler sager ved et af bitingstederne.

Antallet af landsrettens tjenesterejser til bitingsteder er tilrettelagt således, at en dommer som udgangspunkt deltager i 10 tjenesterejser om året af en uges varighed (mandag-torsdag), dvs. (mindst) 40 rejsedage i løbet af et år for hver dommer. I hver tjenesterejse deltager tre landsdommere og en retssekretær. I visse særlige tilfælde deltager der to retssekretærer, f.eks. ved begyndelsen af meget omfattende sager eller ved sager, hvor sikkerhedsvurderingen tilsiger, at der deltager mere end én retssekretær.

Landsretten anvender i sagens natur tid til transport af dommere og retssekretærer til og fra bitingstederne.

Rejsetiden for dommerne (opgjort som den tid, der normalt ville være anvendt i retten, men som i stedet anvendes til transport) varierer mellem de enkelte bitingsteder. Rejsetiden varierer fra ca. 2,5 timer pr. dommer pr. tjenesterejse ved bitingstedet i Aalborg til ca. 5,5 timer pr. dommer pr. tjenesterejse ved bitingstedet i Sønderborg. Hvis der tages udgangspunkt i antallet af landsrettens rejser til de fem bitingsteder i 2019 (som ikke var præget af Covid-19-situationen), blev der i alt anvendt næsten 1.800 timer til dommernes rejsetid (opgjort som mistet retstid) til bitingstederne. Det svarer til ca. 100 retsdage på et år for en landsretsafdeling og næsten 1,5 dommerårsværk.

Retssekretærernes merforbrug af tid forbundet med bitingstederne omfatter udover transporttid også den tid, som retssekretæren på bitingstedet bruger til opgaver, som på hovedtingstedet normalt udføres af den centrale information (hvilket skønsmæssigt er fastsat til gennemsnitligt 2,5 timer pr. dag på bitingstedet). Det omfatter f.eks. vejledning af rettens brugere, herunder publikum og vidner, modtagelse mv. af domsmænd og nævninger, udbetaling af vidnegodtgørelser, kontakt til politiet og kriminalforsorgen og rundring i og omkring landsrettens lokaler med henblik på at sikre ro, orden og tryghed. Det samlede tidsforbrug for retssekretærene i 2019 i forbindelse med tjenesterejser til bitingstederne kan herefter opgøres til næsten 2.300 timer. Det svarer til ca. 1,8 kontorårsværk.

Hertil kommer udgifter til transport, hotelovernatning, forplejning mv. i forbindelse med rejser til bitingstederne samt udgifter til husleje mv. for bitingstederne.

Bitingstederne indebærer – udover mistede retsdage som følge af transporttid – også, at landsrettens muligheder for en fleksibel arbejdstilrettelæggelse begrænses. Hvis en ankesag eksempelvis falder væk ved et bitingsted, f.eks. fordi anken hæves med meget kort varsel, vil dommerne i praksis ikke kunne deltage i andre hovedforhandlinger i Viborg ved en anden dommers sygdom.

dom eller lignende. Det gælder, selv om dommerne på bitingstedet kan løse andre opgaver, herunder behandle andre sager på skriftligt grundlag, den pågældende dag. En retssekretær, som deltager i tjenesterejsen, vil også have begrænsede muligheder for at bistå med sagsbehandlingen på hovedtingstedet i Viborg ved sygdom eller lignende.

Det hører med til det samlede billede, at retssalene på bitingstederne generelt har en sådan størrelse, at der kan behandles større straffesager med flere tiltalte. Vestre Landsret oplever som de øvrige retter, at der i de senere år generelt er blevet flere straffesager med flere tiltalte, herunder sager med mange tiltalte. På nuværende tidspunkt er der ikke tilstrækkeligt med retssale, herunder store retssale, på hovedtingstedet i Viborg til, at landsretten i praksis vil kunne behandle alle straffesager i Viborg.

Med afsæt i overvejelserne i Domstolenes Strukturkommission må den retsplejemæssige begrundelse for at opretholde bitingstederne i dag først og fremmest antages at være et hensyn til at begrænse rejsetid for tiltalte, vidner, anklagere og forsvarere mv. Lægdommere (domsmænd og nævninger) har tilsvarende fordele, idet straffesager ved bitingstederne behandles med lægdommere, som kommer fra de pågældende lokalområder.

Dette hensyn gør sig ikke uden videre gældende f.eks. for vidner, som ikke kommer fra det pågældende område, og hvor det eksempelvis kan være mere tidskrævende for vidnet at rejse til landsrettens bitingsted i Sønderborg i stedet for til hovedtingstedet i Viborg. Hensynet til at begrænse rejsetiden gør sig gældende i forhold til lokale advokater (forsvarere og bistandsadvokater), men ikke nødvendigvis for en advokat eller anklager, som kommer fra andre dele af landet.

Det bemærkes i den forbindelse, at langt de fleste straffesager uden domsmænd og alle civile sager behandles ved hovedtingstedet i Viborg.

Navnlig som følge af retssalskapaciteten på hovedtingstedet i Viborg vil det på nuværende tidspunkt ikke uden videre være muligt i større omfang i stedet at behandle sager fra bitingstederne på hovedtingstedet i Viborg, herunder ved midlertidigt at minimere brugen af bitingstederne og i stedet behandle sagerne på hovedtingstedet.

Det kan tilføjes, at landsretten i perioder har behandlet visse sager fra bitingstederne på hovedtingstedet i Viborg, jf. retsplejelovens § 8, stk. 4, hvis dette samlet set har kunnet føre til en kortere sagsbehandlingstid. Dette er imidlertid ikke aktuelt på nuværende tidspunkt.

Det beror på en samlet retspolitisk vurdering, i hvilket omfang de hensyn, der begrundes landsrettens bitingsteder, vejer tungere end det ressourceforbrug, som er forbundet med helt eller delvist at opretholde de nuværende fem bitingsteder.

Det kan tilføjes, at det er afgørende, at landsrettens økonomiske bevilling reelt afspejler de betydelige udgifter, som er forbundet med bitingstederne.

Østre Landsret har hovedtingsted i København og har herudover tre bitingsteder i henholdsvis Odense, Nykøbing Falster og Rønne, hvor der behandles straffesager. Hertil kommer et bitingsted på Færøerne (Tórshavn), hvor der behandles såvel straffesager som civile sager. Der ses i det følgende bort fra de særlige forhold forbundet med tjenesterejser til Færøerne.

Ved domstolsreformen i 2007 blev antallet af Østre Landsrets bitingsteder reduceret, idet bitingstederne i Holbæk, Slagelse, Næstved og Svendborg blev nedlagt. Dette skete i overensstemmelse med anbefalingerne fra Domstolenes Strukturkommission, jf. betænkning nr. 1398/2001, pkt. 13.3.

Antallet af landsrettens tjenesterejser til Odense, Nykøbing Falster og Rønne har igennem de senere år været markant stigende og udgør nu i alt ca. 100 rejser om året, svarende til mindst 400 rejsedage i løbet af et år. I hver tjenesterejse deltager tre landsdommere og en retssekretær. Hvor sikkerhedsvurderingen tilsiger det, deltager tillige en retsbetjent.

Ordningen med bitingsteder betyder, at dommere og retssekretærer (der alle har normalt arbejdssted i København) behandler sager ved et af bitingstederne i Odense, Nykøbing Falster og Rønne i som udgangspunkt en uge ad gangen fire fem gange om året.

Tjenesterejserne er i sagens natur forbundet med transporttid for dommere og retssekretærer.

Med udgangspunkt i antallet af tjenesterejser til de tre nævnte bitingsteder i 2019 (som ikke var præget af Covid-19) – og baseret på en gennemsnitlig transporttid på 6 timer pr. tjenesterejse – kan det samlede antal timer, som dommerne anvender på transport, opgøres til ca. 1.800 timer, svarende til knap 1,5 dommerårsværk. Landsrettens dommere bruger således, hvad der svarer til i alt ca. 100 retsdage på et år på transport til og fra bitingstederne i Odense, Nykøbing Falster og Rønne.

Retssekretærernes merforbrug af tid forbundet med transportopgaven og udførelsen af de funktioner på bitingstedet, som på ho-

vedtingstedet i København normalt varetages centralt af Servicesektionen, og som således kunne være varetaget uden træk på kontorpersonele på hovedtingstedet – bl.a. vejledning af publikum og vidner, servicering af domsmænd og nævninger, udregning af vidnegodtgørelser, kontakt til politi og kriminalforsorgen og rundering i og omkring rettens bygninger med henblik på at sikre ro, orden og tryghed – kan opgøres til, hvad der nogenlunde svarer til 1,5 kontorårsværk.

Hertil kommer udgifter til transport, hotelophold og forplejning m.v. i forbindelse med tjenesterejser.

Den øgede aktivitet på bitingstederne i de senere år afspejler sig bl.a. i en stigning i antallet af hotelovernatninger på mere end 30 %. Udgifterne til forplejning er øget omtrent tilsvarende, og landsretten har måttet anskaffe en femte tjenestebil for at kunne dække kørselsbehovet. Der er ikke tilført landsretten yderligere midler til dækning af de øgede driftsudgifter forbundet med tjenesterejserne.

Det skal herudover fremhæves, at ordningen med bitingsteder foruden mistede retsdage som følge af transport også betyder, at landsrettens muligheder for en fleksibel arbejdstilrettelæggelse begrænses. Falder en ankesag eksempelvis væk ved et bitingsted – fx fordi anken afvises som følge af tiltaltes udeblivelse på dagen for den berammede hovedforhandling – vil dommerne i praksis ikke kunne træde til ved en kollegas forfald i hovedforhandling i København. Tilsvarende vil den retssekretær, som deltager i tjenesterejserne, ej heller kunne bistå med at understøtte retssagsbehandlingen i København, hvis der på hovedtingstedet måtte være sygdom m.v. blandt kontorpersonelet.

Med afsæt i overvejelserne i Domstolenes Strukturkommission, jf. betænkning nr. 1398/2001, må den retsplejemæssige begrundelse for at opretholde bitingstederne i dag først og fremmest antages at være et hensyn til at begrænse rejsetid for tiltalte, vidner, anklagere og forsvarere m.v. Også lægdommerne (nævninger og domsmænd) har tilsvarende fordele, idet lægdommerne ved bitingstederne kommer fra de pågældende lokalområder.

I relation til forsvarere og bistandsadvokater gør hensynet til at begrænse rejsetiden sig gældende i forhold til lokale advokater, men ikke nødvendigvis for en forsvarer/bistandsadvokat – eller for en anklager – som kommer fra hovedstadsområdet eller fra andre dele af landet. Det nævnte hensyn gør sig heller ikke altid gældende i forhold til vidner, der kommer rejsende fra en arbejdsplads i hovedstadsområdet. Fordelene for et lokalt vidne ved at kunne møde frem ved et bitingsted overstiger heller ikke

altid ulemperne ved at have måttet tage en hel dag fri fra et arbejde i hovedstadsområdet for at kunne møde i retten i ofte ganske kort tid.

Det beror på en samlet retspolitisk vurdering, i hvilket omfang hensynene bag ordningen med bitingsteder vejer tungere end det ressourceforbrug, som er forbundet med ordningen.

Det bemærkes i den forbindelse, at alle civile sager behandles ved hovedtingstedet i København (når bortses fra den særlige ordning i forhold til appel af sager fra Retten på Færøerne).

Det bemærkes videre, at landsretten løbende er opmærksom på muligheden for at behandle straffesager fra bitingstederne på hovedtingstedet i København, hvis dette samlet set har kunnet føre til en kortere sagsbehandlingstid, jf. herved retsplejelovens § 8, stk. 4.

Det bemærkes samtidig, at retssalskapaciteten på hovedtingstedet i København ikke uden videre gør det muligt i større omfang at behandle sager fra bitingstederne på hovedtingstedet. Hvis sagerne fra bitingstederne således fremover permanent eller for en periode trækkes hjem til København, vil de skulle prioriteres i konkurrence med de øvrige sager, der skal behandles på hovedtingstedet. Det vil i givet fald kunne medføre øgede berammelsestider.

Det kan tilføjes, at det er afgørende, at landsrettens økonomiske bevilling reelt afspejler de betydelige udgifter, som er forbundet med bitingstederne.”